

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПЕТРА МОГИЛИ

Факультет політичних наук
Кафедра Соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

Грищенко Н.М.

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 222 «Медицина»

Розробник

/Завідувач кафедри розробника

Гарант освітньої програми

Директор медичного інституту

Начальника НМВ

Костельнюк М.М.

Мейжис І.А.

Клименко М.О.

Грищенко Г.В.

Шкірчак С.І.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Філософія	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	222 «Медицина»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Медицина	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1-й	
Навчальний рік	2019/2020	
Номер семестрів	Денна форма	Заочна форма
	1-й	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС / годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	20 год.	-
	20 год. 50 год.	-
Відсоток аудиторного навантаження	44%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік – 1-й семестр	

1. Мета, завдання та заплановані результати навчання

2. Мета, завдання та заплановані результати навчання

Філософія належить до циклу світоглядних дисциплін загальноосвітнього характеру, яка є обов'язковою на рівні магістерської підготовки студентів закладу вищої освіти.

Вивчення філософії відіграє важливу роль у гуманітарній освіті сучасного лікаря, оскільки саме філософія виконує світоглядну, пізнавальну та методологічну функції забезпечуючи інтеграцію гуманітарних, фундаментальних та професійних дисциплін у підготовці фахівців.

Програма навчальної дисципліни «Філософія» складається з 2-х розділів: 1) Предмет та історія філософії та 2) Система філософії. Вивчення філософії здійснюється протягом I семестру 1-го року навчання.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення докорінних проблем буття світу та людини, вирішення яких сприятиме утвердженню загальнолюдських цінностей.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями гуманітарних та соціально-економічних, природничо-наукових та професійних дисциплін («Історія України та української культури»; «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки» тощо).

Мета навчального курсу: дати уявлення про специфіку філософії як важливої форми суспільної свідомості, яка пояснює сутність світу, буття, мислення, суспільного життя, граничні основи буття світу і людини, створює передумови для раціонального осмислення людиною цілей і сенсу життя.

Філософія для майбутніх медичних працівників – це світоглядна і водночас методологічна основа, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

Курс «Філософія», як фундаментальна дисципліна, яка формує у студента світоглядні позиції і універсальну методологію пізнання та діяльності, ставить перед собою наступні **завдання:**

- показати роль філософії в життєдіяльності суспільства і особи як методологічної основи світогляду;
- ознайомити з історією філософської думки, з досягненнями сучасної філософії;
- сприяти формуванню у студентів здатностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань теоретичного і практичного характеру в професійній сфері та особистісному життєвому просторі.

Структура курсу - тематично-персоніфікована, тобто передбачає висвітлення окремих інтелектуальних явищ у філософії (шкіл, напрямів, течій), у тому числі тематично об'єднаних, пов'язаних з розділами, присвяченими відомим мислителям в історії філософської думки.

Проміжні форми контролю знань передбачають: усні виступи на практичних заняттях, написання контрольних робіт, підготовку словника дисципліни. Підсумковою формою контролю є диференційований залік.

Очікувані результати навчання. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- **мати:**
- здатність застосовувати отримані знання, розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у професійній діяльності лікаря із застосуванням теорій, положень, принципів та норм гуманітарних, фундаментальних та клінічних наук в умовах інформаційності й комплексності.
- здатність до абстрактного мислення;
- здатність до аналізу і синтезу отриманої інформації;
- вміння формувати, впорядковувати, послідовно висловлювати свої думки;
- вміння складати та реалізовувати плани та особисті проекти;
- здатність до інтерактивного використання засобів навчання;
- вміння здійснювати обробку та інтерпретацію емпіричних даних;
- прагнення до автономної діяльності;
- вміння функціонувати у гетерогенних групах;
- готовність діяти у відповідності до норм моралі та етичних принципів;
- здатність визначати та обґрунтовувати цілі, що співвідносяться власними цінностями та є сенсом життя;
- здатність співпрацювати, проявляти ініціативу та підтримувати взаємини з іншими;
- вміння застосовувати теоретичні знання та набувати практичного досвіду при вирішенні життєвих та професійних завдань;
- здатність використовувати інформаційні технології у повсякденному житті;
- здатність до самоорганізації та вільного розвитку особистості.
- здатність до логічного, діалектичного мислення;
- вміння володіти навичками дефініції філософських понять;
- здатність до засвоєння теоретико-методологічного базису філософської науки;
- здатність до послідовного відтворення розвитку історико-філософських вчень, системи філософії та практичної філософії;
- здатність виявляти свою світоглядну позицію;
- вміння вести філософсько-термінологічний словник;
- вміння шукати та накопичувати інформацію з філософської проблематики;
- вміння аналізувати механізми розвитку та взаємодії природних, соціальних та культурних процесів;
- здатність апріорно синтезувати набуті знання з філософських дисциплін у цілісне світосприйняття та світорозуміння.
- вміння передбачати проблеми й процеси, що пов'язані зі збереженням навколишнього середовища та розвитком соціокультурного життя;
- вміння володіти методами та прийомами ведення діалогу, дискусії;
- **знати:**
- основний зміст розділів філософії (історії філософії, онтології, гносеології, соціальної філософії, антропології тощо);
- основні типи філософських концепцій і стилів мислення;
- походження і сутність свідомості, її форму і структуру;
- способи пізнання світу, функціонування знання у сучасному суспільстві;
- форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
- умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, культури;
- **вміти:**

- обґрунтовувати свою світоглядну і громадянську позицію;
- використовувати отримані знання при вирішенні професійних задач;
- розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення і феномени культури і цивілізації;
- мислити на теоретичному рівні, володіти методами пізнання, творчої діяльності;
- бути здатними до діалогу як способу вирішення соціальних, етичних, правових проблем.

Розроблена програма відповідає *освітньо-професійній програмі (ОПП)* та орієнтована на формування таких *компетентностей*:

- загальні (ЗК) – ЗК1, ЗК6 та ЗК9 ОПП:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Відповідно до освітньо-професійної програми очікувані *програмні результати навчання (ПРН)* включають вміння *ПРН1, ПРН7, ПРН9 та ПРН10 ОПП*:

- знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання. Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набути сучасних знань. Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей. Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань;
- мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності. Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь;
- знати свої соціальні та громадські права та обов'язки. Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї. Здатність донести свою громадську та соціальну позицію. Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність;
- знати проблеми збереження навколишнього середовища та шляхи його збереження. Вміти формувати вимоги до себе та оточуючих щодо збереження навколишнього середовища. Вносити пропозиції відповідним органам та установам щодо заходів до збереження та охороні навколишнього середовища. Нести відповідальність щодо виконання заходів збереження навколишнього середовища в рамках своєї компетенції.

Результати навчання:

Формування культури особистості, майбутнього лікаря на засадах гуманізму та загальнолюдських цінностей, за умов оволодіння базовим набором загальних та спеціальних компетентностей, теоретико-методологічними знаннями з дисципліни та практичними вміннями і навичками.

3. Програма навчальної дисципліни

Організація навчального процесу здійснюється за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС).

Зміст дисципліни структуровано в 2 розділи:

Розділ 1. «Предмет та історія філософії».

Розділ 2. «Система філософії».

Розділ 1. «Предмет та історія філософії»

Тема 1. Предмет філософії. Філософія та світогляд.

Філософія та світогляд. Компонентна структура світогляду: картина світу, переконання, світоглядні почуття, цінності та ідеали, життєві принципи. Рівнева структура світогляду: світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння.

Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. Міфологія: синкретизм, абсолютний космологізм, антропо- і соціоморфізм, політеїзм, магія, оберненість в минуле. Міф і традиція. Міф і релігія. Подвоєння світу. Монотеїзм – феномен релігійної віри. Релігійні культи і богослужіння, світоглядні функції. Філософія як теоретична форма світогляду. Філософія і релігія.

Предмет філософії. Філософія як дослідження світоглядних проблем засобами раціонального мислення. Специфіка філософських проблем. Структура філософських знань. Основні питання філософії. Плуралізм філософського знання. Проблема діалогу різних філософських напрямів і шкіл. Філософія і наука.

Філософія в системі духовної культури. Основні функції філософії: світоглядна, пізнавальна, методологічна, аксіологічна, соціально-практична та ін. Соціальна спрямованість філософського знання. Людиновимірна сутність філософії. Загальнолюдські цінності у філософії. Людина як найвища цінність. Філософія і гуманізм. Загальноцивілізаційне і національне у філософії. Призначення філософії. Гуманітарна сутність філософії.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу

Культурно-історичні передумови виникнення філософії. Предмет історії філософії. Основні етапи розвитку філософії. Особливості східної та західної філософії. Передумови виникнення філософії у Стародавній Індії. Велична та епічна література про людину, її походження та існування. Ортодоксальні та неортодоксальні школи Індії: джайнізм, чарвака-локаята, буддизм. Зародження філософії у Стародавньому Китаї. Конфуціанство та даосизм.

Основні етапи розвитку античної філософії. Своєрідність філософії Стародавньої Греції. Космоцентризм ранньої грецької (досократичної) філософії. Вчення про субстанцію (Мілетська школа).

Вчення про рух і спокій (Геракліт, Елейська школа). Піфагорійський союз про числову структуру космосу.

Поворот античної філософії до людини (софісти, Сократ). Античний атомізм про людину як мікрокосм (Демокрит). Філософія Платона: вчення про буття (ідеї, їх співвідношення зі світом речей), людину, пізнання та ідеальну державу.

Філософія Аристотеля: критика «концепції ідей» Платона, вчення про буття (матерію і форму, чотири причини), сутність людини і держави, природу пізнання. Аристотель як систематизатор античної філософії.

Філософія епохи еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм. Римська антична філософія. Неоплатонізм.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження

Розвиток християнства у Західній Європі. Апологетика, патристика. Філософські погляди Августина Аврелія. Теологічна концепція прогресу. Схоластика. Суперечка про природу понять: реалізм і номіналізм. Особливості західноєвропейської та східноєвропейської релігійної філософії. Мусульманська та іудейська культура і філософія (М.Маймонід, Авіценна, Аверроес).

Вчення Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, про двоїстість істоти, про співвідношення релігії, філософії і науки.

Філософія Відродження. Гуманізм та антропоцентризм. Натурфілософія Відродження: пантеїзм; повернення до первісного розуміння сутності діалектики. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту (М.Коперник, М.Кузанський, Дж.Бруно, Г.Галілей, І.Кеплер).

Реформація, її ідеї (Т.Мюнцер, М.Лютер, Ж.Кальвін).

Соціальна філософія (Н.Макиавеллі). Утопічні вчення Т.Мора та Т.Кампанелли.

Тема 4. Філософія Нового часу та класична німецька філософія. Криза раціоналістичного мислення

Наукова революція XVII ст. (І.Ньютон). Новоевропейська програма побудови філософії науки: методологічне протистояння емпірико-індуктивної (Ф.Бекон, Д.Локк, Дж.Берклі, Д.Юм) і раціонально-дедуктивної методології (Р.Декарт, Б.Спіноза, Г.Лейбніц). Створення механічно-матеріалістичної картини світу. Розмаїття онтологічних концепцій XVII-XVIII ст. (монізм, дуалізм, плюралізм). Субстанція і психофізична проблема (Р.Декарт і Б.Спіноза). Суб'єктивний ідеалізм і соліпсизм (Дж.Берклі, Д.Юм).

Специфіка німецької класичної філософії та її вплив на розвиток філософської думки XIX-XX ст. Трансцендентальна філософія І.Канта, її ключові проблеми та варіанти, їх вирішення (проблема пізнаваності світу, можливості знань, антимонії розуму та ін.). Кантівське розв'язання проблеми свободи і необхідності у принципі автономії волі. Г.Гегель, його філософська система та метод. Антропологічний матеріалізм і критика релігії Л.Фейєрбахом. Криза раціоналістичного мислення. Німецька класична філософія і сучасне бачення світу. Особливості марксистської філософії, її цілі і положення. Діалектико-матеріалістичний метод.

Тема 5. Історія філософії України

Становлення й розвиток світогляду слов'ян: давньослов'янська міфологія, запровадження християнства. Філософія Київської Русі (Іларіон, Володимир Мономах, Кирило Туровський, «Повість минулих літ»). Філософська думка періоду етнокультурної катастрофи. Становлення філософії українського духу в Києво-Могилянській академії. Г.С.Сковорода – фундатор філософії українського кордо-центризму. Український романтизм (М.Гоголь, М.Костомаров, П.Куліш та ін.). Кирило-Мефодієвське товариство. Філософські ідеї Т.Шевченка. Академічна філософія (С.Гогоцький, П.Юркевич, В.Лесевич, О.Гіляров та ін.). Соціально-філософські погляди Л.Українки, П.Грабовського, М.Коцюбинського, М.Драгоманова, І.Франка, В.Антоновича, М.Грушевського. Теорія ноосферогенезу у В.Вернадського. Український космізм (С.Подолінський, Н.Холодний). Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.

Розділ 2. «Система філософії»

Тема 6. Онтологія

Філософський зміст проблеми буття. Буття та небуття. Становлення категорії «буття» в історії філософії, зокрема у філософії XX ст. (марксизм, феноменологія, екзистенціалізм, неотомізм, аналітична філософія). Види і форми буття: матеріальне і духовне; природне, соціальне і соціоприродне (людське). Специфіка буття людини.

Матеріальне буття. Еволюція філософських уявлень про матерію. Сучасна наука про будову, властивості, спосіб існування матерії. Проблема єдності світу та субстанції (монізм, дуалізм, плюралізм).

Універсальні форми буття матерії: рух, простір, час. Рух як спосіб існування матерії, його внутрішня суперечність. Рух і розвиток. Форми руху матерії, їх якісна своєрідність і взаємозв'язок. Простір і час. Субстанційна і реляційна концепції простору і часу, особливості просторово-часової організації біологічної і соціальної форми руху матерії.

Діалектика як концепція розвитку та методологія, загальний метод пізнання та діяльності. Основні історичні форми діалектики: антична діалектика, німецька ідеалістична (гегелівська) діалектика, матеріалістична (марксистська) діалектика. Форми діалектики в західній філософії ХХст.: негативна діалектика (Т.Адорно, Г.Маркузе), діалектична теологія (К.Барт, П.Тілліх). Критика діалектики К.Поппером.

Метафізика, софістика, еkleктика як альтернативи діалектики.

Структура діалектики як теорії: принципи, закони, категорії.

Діалектика та синергетика.

Принцип загального взаємозв'язку, види зв'язків. Суперечливість розвитку та проблема джерел розвитку, діалектика та логічні суперечності. Діалектика кількісних та якісних змін, заперечення заперечення. Специфіка прояву законів діалектики в природі, суспільстві, свідомості людини. Об'єктивна та суб'єктивна діалектика. Діалектика та догматичне мислення.

Категорії діалектики, їх природа, особливості, співвідношення з принципами та законами діалектики. Співвідносні (парні) категорії, їх зміст та класифікація. Категорії універсальних зв'язків буття: одиничне, загальне та особливе; явище та сутність. Структурні зв'язки буття: частина та ціле; форма та зміст; система, елемент, структура. Зв'язки детермінації: сутність та явлення, причина та наслідок: необхідність та випадковість; можливість та дійсність.

Тема 7. Свідомість як філософська проблема

Духовне буття: знаково-символічна форма буття духа. Проблема свідомості в філософії, релігії та психології (неотомізм, психоаналіз, біхевіоризм, вульгарний матеріалізм).

Виникнення та еволюція свідомості: природні та соціально-історичні основи свідомості, трудова діяльність, спілкування, мова.

Природа свідомості: відображення та його форми. Відображення та творчість.

Ідеальність свідомості, її структура (компонентна та рівнева). Самосвідомість. Свідомість і психіка. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, свідоме, надсвідоме. Інтуїція.

Свідомість і мозок. Психофізіологічні аспекти свідомості.

Індивідуальна, групова і суспільна свідомість. Проблема детермінації суспільної свідомості. Структура суспільної свідомості (рівні, форми, їх взаємодія).

Психотерапія як різновид лікувальної діяльності.

Тема 8. Гносеологія

Пізнання як філософська проблема. Проблема визначеності меж пізнання людини. Сутність пізнання як специфічного відношення між людиною та світом. Суб'єкт і об'єкт пізнання, характер їх взаємодії. Об'єкт-суб'єктна та суб'єкт-суб'єктна пізнавальні ситуації. Пізнаваність людиною світу і самої себе.

Свідомість та пізнання. Роль структур свідомості в процесі пізнання. Самосвідомість та рефлексія. Рефлексія як єдність відображення і перетворення її об'єкта.

Колективний і індивідуальний суб'єкт. Концепція пізнання як соціально-орієнтована діяльність. Пізнання і практика. Наука як специфічний вид пізнавальної

діяльності, соціальний інститут і система знань. Місце медичної науки в системі сучасних знань.

Роль розуму і відчуття у пізнанні. Види пізнавальної діяльності: чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання.

Проблема істини. Концепції істини. Класична концепція істини. Кореспондентна концепція істини. Когерентна концепція істини та несуперечливість знання. Прагматична концепція істини і утилітарність знання. Регулятивна концепція істини.

Види істини: істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна, фактична і логічна, аналітична і синтетична. Проблема критеріїв істини у сучасній філософії. Критика догматизму і релятивізму.

Діагностичний процес як специфічна форма пізнання.

Тема 9. Філософська антропологія

Поняття і предмет філософської антропології. Проблема людини в історії філософії. Антропологічна проблематика у вітчизняній філософії. Сучасна філософська антропологія (неотомізм, екзистенціалізм, персоналізм, психоаналіз, антропологічна філософська школа тощо). Питання походження людини в сучасній науковій думці. Антропосоціогенез.

Сутність та існування людини. Біологічне, психічне і соціальне в людині, їх єдність та взаємозв'язки. Проблема духовних вимірів людського буття в філософії та релігії. Цінність та сенс людського життя.

Зміст категорій: «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Філософія особистості. Соціальні функції (ролі) та соціальні позиції особистості. Проблема оптимізації форм самореалізації людини у сучасному суспільстві. Свобода та відповідальність особистості.

Питання життя, смерті та безсмертя людини в контексті філософських, релігійних та наукових (медичних) підходів.

Тема 10. Філософія культури

Поняття «культура», проблема його визначення. Функції культури: адаптаційна, пізнавальна, аксіологічна, інформаційна, комунікативна, гуманістична, виховна, світоглядна. Основні сфери культури: предмети культурної діяльності; суб'єкти та носії культури; національний характер та ментальність. Співвідношення понять «культура» і «цивілізація»: спільне та відмінне (культурологічні концепції М.Данилевського, О.Шпенглера, А.Тойнбі).

Морфологія культури: матеріальна, духовна, соціальна, фізична складові. Соціокультурний світ. Тип культури. Типологія культур. Історична типологія. Структурна (морфологічна типологія). Концепція ідеальних типів. Циклічні концепції. Еволюційні та формаційні концепції. Артефакти культури. Знання, цінності і регулятиви як три основних види смислів культури. Людина як творіння і творець культури. Культура – сфера творчості та самореалізації людини.

Масова та елітарна культури. Субкультура. Антикультура. Контркультура.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарс ькі	лаборато рні	індивід. самос. роб.

1	2	3	4	5	6	7
РОЗДІЛ 1. ПРЕДМЕТ ТА ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ						
Тема 1. Предмет філософії. Філософія та світогляд	10	2	2			6
Тема 2. Філософія Стародавнього світу	8	2	2			4
Тема 3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження	8	2	2			4
Тема 4. Філософія Нового часу та німецька класична філософія.	10	2	2			6
Тема 5. Історія філософії України	8		2			6
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ФІЛОСОФІЇ.						
Тема 6. Онтологія	12	4	2			6
Тема 7. Свідомість як філософська проблема	8	2	2			4
Тема 8. Гносеологія	8	2	2			4
Тема 9. Філософська антропологія	10	2	2			6
Тема 10. Філософія культури	8	2	2			4
Усього годин Кредитів ECTS – 3	90	20	20	-	-	50

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>Розділ 1.</i>	
	Предмет філософії. Філософія та світогляд	2
2.	Філософія Стародавнього світу	2
3.	Філософія Середньовіччя та доби Відродження	2
4.	Філософія Нового Часу та німецька класична філософія. Криза раціоналістичного мислення	2
5.	Історія філософії України	2
6.	<i>Розділ 2.</i>	
	Філософська онтологія	2
7.	Свідомість як філософська проблема	2
8.	Гносеологія	2
9.	Філософська антропологія	2
10.	Філософія культури	2

	Разом:	20
--	---------------	-----------

4.2. План семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>Розділ 1.</i> Філософія та світогляд. Предмет філософії	2
2.	Філософія Стародавнього Світу	2
3.	Філософія Середньовіччя та доби Відродження	2
4.	Філософія Нового Часу. Німецька класична філософія. Криза раціоналістичного мислення	2
5.	Історія філософії України	2
	<i>Розділ 2.</i>	
6.	Онтологія	2
7.	Свідомість як філософська проблема	2
8.	Гносеологія	2
9.	Філософська антропологія	2
10.	Філософія культури	2
	Разом	20

4.3. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет філософії. Філософія та світогляд	6
2.	Філософія Стародавнього Світу	4
3.	Філософія Середньовіччя та доби Відродження	4
4.	Філософія Нового часу та німецька класична філософія. Криза раціоналістичного мислення	6
5.	Історія філософії України	6
6.	Онтологія	6
7.	Свідомість як філософська проблема	4
8.	Гносеологія	4
9.	Філософська антропологія	6
10.	Філософія культури	4
	Разом:	50

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ з дисципліни «Філософія»

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
Обов'язкові види самостійної роботи на семінарських заняттях				
Виступ за планом проведення семінару	15	протягом семестру	опитування на занятті	5 балів x 10 занять = 50 балів
Підготовка та захист	10	протягом	усний захист	10

словника з дисципліни		семестру		
Написання контрольних робіт	10	протягом семестру	перевірка викладачем контрольної роботи	40
Підготовка та захист проекту	15	протягом семестру	усний	20
Разом балів за обов'язкові види СРС				120
Всього балів за СРС у семестрі				120

Варіанти контрольних робіт

Контрольна робота варіант «0»

1. Дайте визначення поняттям: філософія, атом, Веди, апейрон, релятивізм.
2. Охарактеризуйте Елейську школу філософії у Стародавній Греції.
3. Порівняйте філософські здобутки Конфуціанства та Даосизму у Стародавньому Китаї.

Контрольна робота варіант «0/1»

1. Дайте визначення поняттям: антропоцентризм, дуалізм, емпіризм, апріорі, схоластика.
2. Що таке «Кантівський переворот» у філософії?
3. Як Ви розумієте вчення Г.Сковороди про «сродну працю»?

Контрольна робота варіант «0/2»

1. Метафізика – це:
 - a) стародавня фізика;
 - b) муза філософії;
 - c) наука про природу;
 - d) вчення про надчуттєвий світ.
2. Основна проблематика конфуціанства:
 - a) космологічна;
 - b) містична;
 - c) художня;
 - d) етична і політична;
 - e) гносеологічна.
3. Що означає поняття “карма” в староіндійській філософії?
 - a) космічний закон причинно-наслідкового зв'язку, який лежить в основі реінкарнації;
 - b) обряд посвячення у вищий жрецький сан;
 - c) досягнення нірвани;
 - d) переселення (переродження) душі.
4. Світогляд – це:
 - a) світовідчуття;
 - b) практичний досвід людини;
 - c) сукупність поглядів, оцінок, норм і установок людини по відношенню до світу;

d) знання про світ?

5. Вкажіть основні підходи до проблеми походження людини:

- a) природно-еволюційний;
- b) феноменологічний;
- c) креаціоністський;
- d) уфологічний.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

- 1. Мультимедійні проектори, комп'ютери, екрани для мультимедійних презентацій, лекційні презентації.
- 2. Залікові білети.

5. Підсумковий контроль

Перелік питань підсумкового контролю (заліку)

- 1. Світогляд: поняття, структура, історичні форми.
- 2. Світогляд і філософія. Специфічні риси філософського мислення.
- 3. Предмет філософії. Основні функції філософії.
- 4. Передфілософія Стародавньої Індії
- 5. Передфілософія Стародавнього Китаю
- 6. Виникнення філософії у Стародавній Греції. Досократівський період.
- 7. Антична класика: Сократ, Платон, Арістотель.
- 8. Філософія європейського середньовіччя.
- 9. Філософія епохи Відродження.
- 10. Філософія Нового часу.
- 11. Філософія епохи Просвітництва.
- 12. Основні ідеї німецької класичної філософії.
- 13. Філософські погляди К.Маркса, їх вплив на світову філософію та соціальну практику.
- 14. Некласична філософія XIX ст.
- 15. Некласична філософія XX ст.
- 16. Філософській постмодернізм.
- 17. Розвиток філософської думки в Україні.
- 18. Філософія Г.Сковороди.
- 19. Пізнання як філософська проблема. Об'єкт і суб'єкт пізнання.
- 20. Діалектика як філософська концепція розвитку.
- 21. Філософській аналіз суспільства.
- 22. Основні сфери суспільного життя та їх особливості.
- 23. Суспільство і природа: взаємодія, суперечності, перспективи.
- 24. Екологічні проблеми сучасності.
- 25. Географічне середовище як чинник суспільного розвитку.
- 26. Народонаселення як передумова та суб'єкт історичного процесу.
- 27. Матеріальне виробництво як основа суспільного розвитку.
- 28. Духовна сфера життя суспільства.
- 29. Соціальна структура та її різновиди.
- 30. Політика як соціальне явище, її специфіка та роль у суспільному житті.
- 31. Держава: походження, сутність, функції.
- 32. Проблема походження людини. Основні концепції антропогенезу.
- 33. Людина як предмет філософського аналізу. Сутність людини.

- 34.Свідомість, мислення, мова. Роль мови у розвитку суспільства та людської культури.
- 35.Тілесні, душевні та духовні засади особистості.
- 36.Людина як індивід, індивідуальність, особистість.
- 37.Свобода і відповідальність людини у сучасному світі.
- 38.Основоположні феномени людського буття: любов, творчість, щастя, віра, праця, гра.
- 39.Тема життя і смерті у філософії.
- 40.Сенс життя людини і людства.
- 41.Цінності як ядро духовного світу людини. Типи цінностей.
- 42.Проблемне поле філософії історії.
- 43.Формаційний підхід до аналізу історичного процесу.
- 44.Цивілізаційний підхід до аналізу історичного процесу.
- 45.Смисл та спрямованість історичного процесу.
46. Суспільний прогрес та його критерії.
- 47.Людина як суб'єкт історичного процесу. Народ та особистість в історії.
- 48.Особливості інформаційного суспільства.
- 49.Багатозначність феномену культури. Культура як спосіб буття людини.
- 50.Суперечності розвитку культури в сучасному суспільстві.
- 51.Типологія культур. Культура і цивілізація.
- 52.Філософія і наука. Генезис науки та основні етапи її розвитку.
- 53.Наука і техніка як соціокультурні феномени.
- 54.Місце науки в життєдіяльності суспільств.
- 55.Особливості сучасної науки.
56. Сучасна НТР, її вплив на розвиток суспільства та людини.
- 57.Глобальні проблеми людства: зміст, причини виникнення, шляхи подолання.
- 58.Соціальне передбачення і моделювання майбутнього.
- 59.Процеси глобалізації в сучасному світі.
- 60.Криза сучасної цивілізації та шляхи виходу з неї.

«0» варіант залікового білету

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – магістр

Спеціальність – 222 «Медицина»

Семестр – 1-й

Навчальна дисципліна Філософія

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Світогляд і філософія. Специфічні риси філософського мислення.
2. Філософія і наука. Генезис науки та основні етапи її розвитку.
3. Метафізика – це:
 - А) стародавня фізика;
 - Б) філософії;
 - В) наука про природу;
 - Г) вчення про надчуттєвий світ.
4. Кому належить вислів: “Вірую, тому що абсурдно”:
 - А) Аристотелю;
 - Б) Григорію Богослову;
 - В) Августину Блаженному;
 - Г) Квінту Тертулліану.

Затверджено на засіданні кафедри соціології.
Протокол № ___ від « ___ » _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____

Мейжис І.А.

Екзаменатор _____

Костельнюк М.М.

* Максимальна кількість балів при відповіді на питання білету становить: 1-2 (теоретичні питання) – по 25 балів, 3-4 (тестові завдання) – по 15 балів. Разом 80 балів за відповідь на заліку.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Навчальна програма курсу передбачає аудиторні (лекційні та семінарські) заняття та самостійну практичну роботу студентів.

Лекційні заняття проводяться у формі лекції-дискусії та передбачають викладення основних ідей, понять та концепцій курсу та їх зв'язку, обговорення студентами пропонованих викладачем питань лекції.

Семінарські заняття передбачають:

- опитування;
- обговорення теоретичних питань;
- участь у дискусіях;
- захист проекту;
- написання контрольної роботи.

Передбачені наступні **форми навчальної роботи**:

1. Усний виступ в аудиторії (за матеріалами опрацьованої літератури, участь у дискусіях).
2. Контрольні роботи з історії філософії.
3. Захист словника з курсу «Філософія» та проекту.

Поточний контроль. Перевірка на практичних заняттях теоретичних знань і засвоєння практичних навичок, а так само результатів самостійної роботи студентів. Контролюються викладачами відповідно до конкретної мети навчальної програми.

З метою перевірки якості знань, умінь та навичок з дисципліни «Філософія» використовуються такі методи поточного контролю: опитування, участь у дискусіях, написання контрольних робіт, захист словника, а також захист-заслуховування проекту на семінарських заняттях.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованого заліку. Залік проводиться в усній формі, студент відповідає на питання білету. Допуск до заліку відбувається за умови:

- виконання усіх видів запланованих завдань;
- відвідування або відпрацювання лекційних та практичних занять;
- за умови отримання не менше **70 балів за семестр**.

Механізми поточного і підсумкового контролю працюють у напрямках створення необхідної мотивації: поточний контроль створює мотив до постійної систематичної самостійної творчої праці, підсумковий контроль створює стимули до отримання знань, формує відповідальність за кінцевий результат.

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання роботи студентів протягом семестру здійснюється відповідно до «Положення про систему рейтингової оцінки Чорноморського національного університету імені Петра Могили» під час проведення заходів поточного та підсумкового контролю за рівнем засвоєння ними знань з дисципліни, що викладається..

Оцінювання проводиться за 200-бальною шкалою університету, яка відповідає аналогічній шкалі ЄКТС.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні дисципліни, становить 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Оцінка за поточну навчальну діяльність (ПНД) має складати 60% від загальної, тобто максимальна 120 балів, мінімальна – 70 балів.

Відповідно, за кожен розділ (складається з 5 тем) студент може отримати: 1 розділ «Предмет та історія філософії» (усні відповіді на семінарських заняттях та написання контрольних робіт) максимум 65 балів, мінімум – 35 балів; 2 розділ «Система філософії» (усні відповіді на семінарських заняттях, захист проекту та словника) максимум 55 балів, мінімум – 35 балів.

Оцінка на підсумковому контролі (диференційованому заліку) має складати 40% від загальної, тобто максимальна 80 балів, мінімальна – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Позитивна оцінка на кожному практичному занятті може бути від 2 до 5 балів. Оцінка нижче 2 балів означає «незадовільно», заняття не зараховане і підлягає відпрацюванню в установленому порядку. При написанні контрольних робіт 1 студент може максимально отримати 40 балів.

Оцінка успішності студента

Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
Розділ 1	
Тема 1	5
Тема 2	5
Написання контрольної роботи 1	20
Тема 3	5
Тема 4	5
Тема 5	5
Написання контрольної роботи 2	20
Розділ 2	
Тема 6	5
Тема 7	5
Тема 8	5
Тема 9	5
Тема 10	5
Захист проекту	20
Захист словника дисципліни	10
Разом за семестр	120
Залік	80
Разом за семестр та залік	200

Критерії оцінювання студентів при проведенні поточного та підсумкового контролю

Оцінкою 5 балів на семінарському занятті / 71-80 балів на заліку (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей. Самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, критично оцінює окремі факти, явища та ідеї. Студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності, вмє ставити та вирішувати проблемні питання, виявляти особисте ставлення до неї. Вільно оперує понятійним апаратом з дисципліни.

Оцінкою 4 бали на семінарському занятті / 61-70 балів на заліку (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) відповідь оцінюється, якщо студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях. Знання є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал, розуміє факти, вмє наводити окремі власні приклади, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 3 бали на семінарському занятті / 50-60 балів на заліку (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці. Студент розуміє основний навчальний матеріал, здатний з неточностями дати визначення понять. Відповідь його правильна, але не достатньо осмислена. Студент демонструє схильність до механічної компіляції чужих ідей, висновків, що є суперечливими та взаємовиключними.

7. Картка інформаційного забезпечення дисципліни

№ п/п	Бібліографічний опис джерела	Місце знаходження (основні бібліотеки міста та ін.)			
		ЧНУ ім. П. Могили	Обласна наукова бібліотека ім. О. Гмиряова	Міська центральна бібліотека ім. М. Кропивницького	Інтернет, внутрішня мережа (адреса)
1. Основні джерела					
1	Лазарев Ф.В. . Трифонова М.К. Філософія. Уч. Пособие. Симферополь. 1999.	+			
2	Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: Онтологія людини. Навч. Посібник. К., 1995.	+			
3	Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій . К., Лівів. 2011.	+	+	+	+
4	Бичко І.В., Бойченко І.В. , Табачковський В.Г. та ін. Філософія : Підручник. К., 2001.	+	+	+	

5	Философия (под. ред. В.П. Кохановского) Ростов – на - Дону, 2000.	+	+	+	
6	Філософія: Навч. посібник За ред.І.Ф. Надольного. – К., 2010.	+	+	+	
7	Філософський словник За ред. В.І. Шинкарука. – К., 1986.	+	+	+	
8	Философский энциклопедический словарь. – М., 1989.	+	+		
9	Асмус В.Ф. Античная философия, М., 1976.	+		+	
10	Васильев Л.С. История религий Востока. М., 1989.		+		
11	Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. – М., 1979.		+		
12	Дротянюк Л.Г. Філософія наукового пізнання. – К., 2010.		+	+	+
13	Чанышев А.Н. Курс лекций по древней философии. М., 1981.		+	+	
14	Коплстон Ф. Історія середньовічної філософії. К.: 1997.		+		
15	Рассел Б. Історія західної філософії. К., 1995.		+	+	
16	Реале Д., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Средневековье. Спб., 1995.	+	+		
17	Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. М., 1980.			+	
18	Гусев В.І. Західна філософія Нового часу. 17 – 18 ст. К, 2000.	+			+
2. Додаткові джерела					
1	Соколов В.В. Европейская философия 15 – 17 веков. М., 1984.	+	+	+	www.culturalstudies.in.ua
2	Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії. К., 1998.	+	+	+	http://www.vuzlib.net/kult_l/_index.htm
3	Гулыга А. Немецкая классическая философия.	+	+		http://www.personal.in.ua/

	М., 1986.				
4	Аббаньяно Н. Мудрость философии. Спб., 1998.		+		http://naub.org.ua
5	Зарубіжна філософія ХХ століття. К., 1993.		+		
6	Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. К., 1996.		+		
7	Читанка з історії філософії ХХ ст. К., 1996.		+	+	
8	Хайдеггер М. Бытие и время. – М., 1997.		+	+	+
9	Валевська І. Історичні долі класичної метафізики у ХХ сторіччі // Філософська думка. – 1998. – №2.	+	+		
10	Кутырев В.А. Оправдание бытия //Вопросы философии. – 2000. - №5.		+	+	
11	Лекторський В.А. Суб'єкт. Об'єкт. Познання. М., 1980.	+	+	+	
12	Современные теории познания. М., 1992.	+	+	+	
13	Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – К., 1996.		+	+	
14	Барулин В.С. Социальная философия М., 1999.		+	+	
15	Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник К.. 2002.	+			+
16	Горак Г.І. Філософія: Курс лекцій К., 1998.		+		
17	Мотрич Н.С. Социальная философия: Курс лекций. К., 1998.		+	+	
18	Рузавин Г.И. Основы философии истории: Учебн. Для вузов М., 2001.		+	+	+
19	Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навч. Посібник К. 1996.		+		+
20	Платон. Аполігія Сократа. Діалоги. Переклад Й.Кобів, Ю.Мушак. – К.: Фоліо, 2017. – 416 с.		+		

2 1	Н. Мак'явеллі. Державець.Флорентійські хроніки. – К.: Фоліо, 2016. – 500с.					+
2 2	Д. Юм.О человеческой природе. – С-Пб.:Азбука- классика, 2017. – 320с.					+
2 3	М. Попович Бути людиною. – К.: Видавничий дім «КМА», 2017. – 336 с.		+	+		
2 4	М. Паттон, К. Кеннон. Філософія. Наука в коміксах. – К.: Рідна мова, 2017. – 368 с.	+	+	+		
2 5	П. Адо. Що таке антична філософія. Переклад С. Йосипенко. – К.: Новый Акрополь, 2014. – 428 с.	+	+	+		
2 6	Д.С. Гусман. Філософія для життя. Перклад В.Сахно. – К.: Новый Акрополь, 2014. – 200с.		+	+		
2 7	А. Стрелкова. Буддизм: філософія порожнечі. – К.: Видавничий дім «КМА», 2015. – 408 с.		+	+		
2 8	В. Стружевський. Онтологія. – К.: Дух і Літера, 2014. – 305 с.	+				+
2 9	Д.Наваррия. Символическая антропология. Человек религиозный и его опыт священного. – К.: Дух і Літера, 2016. – 376 с.		+			+
3 0	Пітер ван Інваген. Нарис про свободу волі. – К.: Дух і Літера, 2016. – 344 с.			+		+
3 1	12 ведущих философов современности. – М.: Новая философия – АСТ, 2014. – 416 с.			+		+
3 2	Конфуций. Суждения и беседы. – М.: ЭКСМО, 2015. – 160 с.			+		+

Інформаційні ресурси

1. <http://litopys.org.ua>
2. www.info-library.com.ua
3. www.ji-magazine.lviv.ua

4. www.nbu.gov.ua
5. <http://readbookz.com>
6. www.culturalstudies.in.ua
7. <http://philosophy.kiev.ua>
8. www.univ.kiev.ua/ua/lib/
9. <http://www.filosof.com.ua/publik.htm>
10. <http://www.niss.gov.ua/resourses.html>
11. <http://www.osvita.org.ua/>
12. <http://chtyvo.org.ua/category-5/books/>
13. <http://www.philosophy.ua/>
14. <http://www.psylib.kiev.ua/>
15. <http://www.socd.univ.kiev.ua/LIB/>
16. <http://dialogs.org.ua/ua/>
17. <http://www.countries.ru/library.htm>
18. http://www.vuzlib.net/kult_1/index.htm
19. <http://www.studentbooks.com.ua/>
20. http://kultura.ho.ua/bib_sofia_kf.htm
21. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php
22. <http://naub.org.ua>
23. <http://www.personal.in.ua/>
24. <http://ualibrarium.co.cc/>
25. http://www.viche.info/journal/NAUKOVA_BIBLIOTEKA/
26. <http://vesna.org.ua/cgi-bin/a.pl?e=ruth&l=i&c=res>

Словник основних термінів

Абсолют	Абсолют	The absolute
Абсолюція	Абсолюция	Absolucia
Автарахсія	Автарахсия	Autaraxia
Антеїзм	Антеизм	Anteism
Антропоцентризм	Антропоцентризм	Anthropocentrism
Архе	Архе	Arche
Атман	Атман	Atman
Атом	Атом	Atom
Брахман	Брахман	Brachman
Буття	Бытие	Existence
Веди	Веды	Vedy
Верифікація	Верификация	Verification
Воля	Воля	Will
Вчинок	Поступок	Action
Гіморфізм	Гимморфизм	Gimorphism
Дао	Дао	Dao
Деїзм	Деизм	Deism
Дух	Дух	Spirit
Духовний канон життя	Духовный канон жизни	Spirit canon of life
Душа	Душа	Soul
Ідеальне	Идеальное	Ideal
Ідеологія	Идеология	Ideology
Ідея	Идея	Idea
Індивідуація	Индивидуация	Individuation

Інтенція	Интенция	Intentia
Ірраціональне	Иррациональное	Irrational
Еволюція	Эволюция	Evolution
Екзистенція	Экзистенция	Existentia
Екзистенціалізм	Экзистенциализм	Existentialism
Закон	Закон	Law
Карма	Карма	Karma
Космос	Космос	Cosmos
Креаціонізм	Креационизм	Creationism
Матерія	Материя	Substance
Метафізика	Метафизика	Metaphysics
Метод	Метод	Method
Методика	Методика	Methods
Мокша	Мокша	Moksha
Ноос	Ноос	Noos
Онтологія	Онтология	Ontology
Парадигма	Парадигма	Paradigm
Позитивне	Позитивное	Positive
Сансара	Сансара	Sansara
Свідомість	Сознание	Consciousness
Світогляд	Кругозор	Conception of the world
Спілкування	Общение	Intercourse
Споріднена праця	Сродная работа	Allied work
Сублімація	Сублимация	Sublimation
Сцієнтизм	Сциентизм	Scientism
Теологія	Теология	Theology
Теоцентризм	Теоцентризм	Theocentrism
Трансцендентність	Трансцендентность	Transcendental
Факт	Факт	Fact
Філософія	Философия	Philosophy
Фізис	Физис	Physis
Феномен	Феномен	Phenomena
Цивілізація	Цивилизация	Civilization